

Türkiye’de Zorunlu Tarım Sigortalarının Uygulanabilirliği

Mürşit IŞIK
mursit@selcuk.edu.tr

Arzu KAN
akan@selcuk.edu.tr

The Applicability of Compulsory Agricultural Insurance

Abstract

It is apparent that the agricultural industry needs to be protected for the sake of future generations. For a long time, a systematic policy could not be established to protect agricultural industry from disasters in Turkey. One of the most hectic insurance types with respect to its application is the agricultural insurances which are established by the insurance premiums paid by farmers facing similar risks and these funds are used for the compensation of the aggrieved farmers’ losses. The Agricultural Insurances Act, numbered 5363 and dated 14.06.2005, is accepted as a major initiative which is similar to the developed countries’ policies. This study emphasizes the applicability of agricultural insurances as compulsory insurance though the regency of this act.

Key Words : Agricultural Insurance, Compulsory Insurance, Disasters, Assurances.

JEL Classification Codes : Q18, G22.

Özet

Tarım sektörünün insanlığın geleceği için sürekli korunması gereken bir sektör olduğu açıktır. Türkiye’de uzun yıllar tarım sektörünün doğal afetlerden korunması için sistemli bir politika oluşturulamamıştır. Tarımsal üretimde aynı risklerle karşı karşıya bulunan üreticilerin ödeyecekleri primlerle oluşturulacak olan fon aracılığıyla zarara uğrayan üreticilerin zararlarını tazmin etme amacına yönelik olarak oluşturulan tarım sigortaları, uygulama özellikleri bakımından en zor sigorta kollarından birisidir. Bu alanda gelişmiş ülkelerde uygulanan sistemlere uygun olarak 14 Haziran 2005 tarihli 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile somut bir adım atılmıştır. Kanun yeni uygulanmaya başlamasına rağmen bu çalışmada tarım sigortalarının zorunlu sigorta olarak uygulanabilirliği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler : Tarım Sigortası, Zorunlu Sigorta, Doğal Afet, Teminatlar.

1. Giriş

Dünya nüfusundaki artış nedeniyle tüketimin sürekli artması, tarım alanlarının giderek daralması ve küresel iklimdeki bozulmalar dolayısıyla üretimin azalması tarım sektörünü insanlığın geleceği için en stratejik sektör haline getirmiştir.

Dünya ekonomisindeki en önemli sektörlerden birisi olan tarım sektörü özelliği gereği “üstü açık bir fabrika” olarak tanımlanmaktadır. Çünkü bu sektör diğer sektörlerle nazaran sosyal, ekonomik, siyasi ve doğal risklerden en çok etkilenen sektördür.

Tarımı en çok etkileyen risklerin başında meteorolojik kaynaklı doğal riskler yer almaktadır. Doğal afetlerin engellenmesi mümkün olmamakla birlikte bu afetlerin yol açacağı hasarları karşı birtakım tedbirler alınabilmektedir. Bu tedbirlerden bir tanesi de <Tarım Sigortası>dır. Tarım sigortası ile çiftçilerin uğrayacağı “gelir kayıpları” sigorta sistemlerine transfer edilerek bu kaybın önlenmesi amaçlanmaktadır.

Gelişmiş ülkeler tarımın “ne pahasına olursa olsun, korunacak sektör” olduğunu vurgulayarak yıllardır uyguladıkları korumacılık politikalarını, “Tarımda Risk Yönetim Programları” ile uygulamaya koyarak, tarım sektörünü sayılan riskler karşısında sürekli ve çok yönlü desteklemiştir (Dinler, 2000).

Bugüne kadar Türkiye’de tarım sigortaları konusunda uzun yıllar bir devlet politikasının oluşturulmamış olması, tarım sigortalarının gelişmesini önleyen unsurların başında gelmektedir. Buna rağmen Türkiye, kendi şartlarına uygun olarak tarım sigortaları konusunda sistemini kurmuş ve yasal düzenlemeler konusunda da somut adımlar atmıştır.

14.06.2005 tarihinde 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de <Devlet Destekli Tarım Sigortaları> dönemi başlamıştır. Uygulama yeni başlamış olmasına rağmen bu çalışmada tarım sigortalarının zorunlu sigorta kapsamına alınıp alınamayacağı ve bu uygulamanın nedenleri, yararları ve önündeki engeller üzerinde durulacaktır.

2. Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamaları

Türkiye’de tarım sigortaları uygulamaları bitkisel ürünlerin “dolu” riskine karşı sigortalanmasıyla başlamıştır. 1957 yılından bu yana özel sigorta şirketlerince isteğe bağlı olarak ve sadece dolu, hayvan hayat ve yangın gibi mahalli ve yerel risklerle sınırlı olmak üzere uygulana gelmiştir.

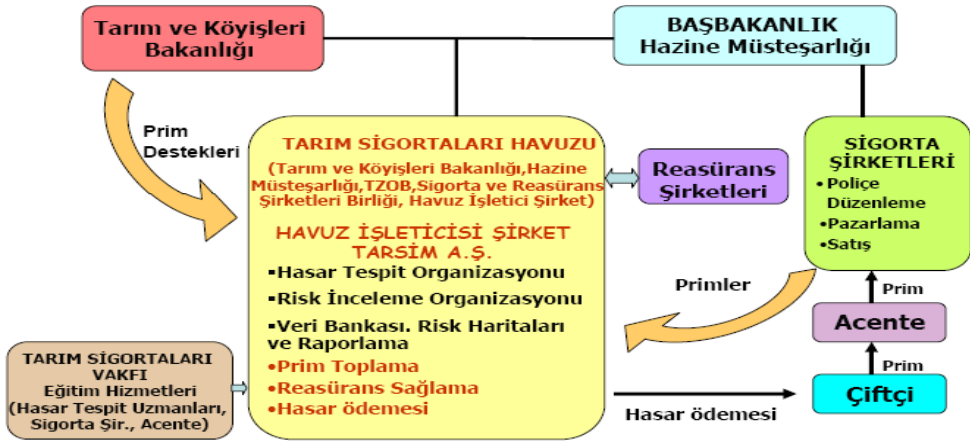
5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu çıkmadan önce sitemin işleyişi şöyle idi: Çiftçiler sigorta şirketlerine veya acentelerine müracaat ederek poliçelerini kestirip karşılığında primlerini ödemekteydiler. Poliçe süresi içinde oluşacak hasarlar çiftçiye yine

sigorta şirketleri tarafından tazmin edilmekteydi. Sigorta şirketleri de üzerlerine aldıkları risklerin bir kısmını yerli ve yabancı reasürans şirketlerine transfer ederek riskleri paylaştırmaktaydılar.

Sigorta şirketleri, poliçe düzenleme, satış ve hasar ödemesi hizmetlerini yürütürken hasar tespit ve risk inceleme organizasyonları bağımsız bir şekilde Tarım Sigortaları Vakfı (T.S.V.) tarafından yürütülmekteydi. Vakıf ayrıca, tarım sigortaları ile ilgili bilgileri T.S.V. Veri Bankası'nda toplayarak, risk haritaları hazırlama ve raporlama işlemlerinin yanı sıra eğitim destek hizmetlerini de yürütmekteydi (www.tzob.org.tr).

14 Haziran 2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile yeni sistem bu branşta ruhsat almış olan 16 sigorta şirketi tarafından yürütülmektedir (Akin, 2005: 290). Yeni sistem şu şekilde işlemektedir:

Şekil: 1
Devlet Destekli Tarım Sigortalarının Organizasyonu

Kaynak: <http://www.tsv.org.tr/pdf/tskcg.11.05.2005.pdf>, 25.06.2007.

Kanun kapsamındaki risklerle ilgili sigorta sözleşmelerinde standardın sağlanması, risklerin reasürans yoluyla paylaşılması ve hasarların tek elden ödenmesi için havuz sistemi ve bu havuzu işletecek TARSİM A.Ş adlı şirket kurulmuştur.

Havuz sistemi bir grup şirketin bir anlaşma kapsamında işlerini bir merkezde toplamalarını ve oluşan portföyün yine bu anlaşma çerçevesinde şirketler arasında dağıtılmasını öngören bir sistemdir (Işık, 2005: 326).

Havuz katılan sigorta şirketleri, kapsam içindeki sigorta ürünlerini kendi dağıtım kanalları üzerinden ve kendi adlarına düzenledikleri ancak havuz tarafından belirlenen standart poliçeler ile satacaklardır. Poliçenin düzenlendiği anda bitkisel ürün sigortalarında primin %10’u, diğer sigortalarda %25’i peşin tahsil edilecek, bakiye bitkisel ürünlerde hasat sonunda, diğer sigortalarda 5 eşit taksitte ödenecektir (Bora, 2006: 7).

Sigorta şirketleri düzenledikleri poliçelere ait primleri kendi üretimleri olarak gösterip yazılmış primlerin tamamını havuza devredecek ve bu devredilen primler üzerinden komisyon alacaklardır (Bora, 2006: 7).

Oluşan hasarlar havuza ihbar edilecek olup, hasar incelemeleri bitkisel ürün sigortalarında ziraat mühendisleri, ziraat teknikeri ve teknisyenlerinden çiftlik hayvanları için veteriner hekimlerden oluşan uzmanlar tarafından yapılacaktır (Bora, 2006: 7).

Bu kanun kapsamında yapılacak sigortaların primlerinin %50 si devlet tarafından %50 si de çiftçiler tarafından ödenecek olup, devlet desteğinden yararlanabilmek için bitkisel ürün sigortalarında çiftçilerin Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olmaları, süt sığırlarının soy kütüğüne kayıtlı olması, tavuk çiftliklerinin ise kapalı sistemde üretim yapan biyogüvenlik ve hijyen tedbirleri almış işletmeler olması gerekmektedir (Bora, 2006: 8).

Türkiye’de yetişen bitkisel ürünler bu sisteme göre yangına doluya, fırtınaya, hortuma ve heyelana karşı sigortalanmakta olup, buna ilaveten sadece 90 ilçede don teminatı da verilmektedir. Ayrıca Türkiye’de 23 tehlike bölgesi, ürünlerin hassasiyetlerine göre 10 farklı grup ve bu nedenle 230 çeşit fiyatın uygulandığı bir tarife sistemi mevcuttur (Bora, 2006: 30).

Kanun kapsamında verilen teminatlar ise şöyledir (www.tarsim.org.tr):

Sera sigortası kapsamında seralar ve içindeki ürünler dolu, yangın, fırtına, hortum ve heyelana karşı;

Ön soy kütüğüne ve soy kütüğüne kayıtlı süt sığırları:

- a) Her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,
- b) Her türlü kazalar, yılan ve böcek sokması,
- c) Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
- d) Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- e) Yangın veya infilak sebebiyle meydana gelen ölümler ve zorunlu kestirmelere karşı;

Kapalı sistemde üretimi yapılan, biyogüvenlik ve hijyen kuralları sağlanmış kümes hayvanları:

- a) Her türlü kanatlı hayvan hastalıkları,
- b) Her türlü kazalar ve zehirlenmeler,
- c) Her türlü doğal afetler,
- d) Yangın veya infilak sebebiyle meydana gelen ölümler, zorunlu öldürmeler ve kestirmelere karşı

sigortalanmaktadır.

Yeni Tarım Sigortaları Kanunu gördüğü gibi mevcut sistemde üç temel değişikliği sağlamıştır. Bunlar; havuz sistemi, çoklu risklerin teminat altına alınması ve devlet desteğidir (Akın, 2005: 291).

3. Zorunlu Sigortaların Özellikleri

Zorunlu sigorta kamu yararı ve üçüncü kişilerin korunması (sosyal amaç) amacıyla kanunen yapılması zorunlu hale getirilmiş olan özel sigortalar olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan hareketle örneğin; trafik sigortası kişilerin üçüncü kişilere vereceği zararları karşılamak, zorunlu deprem sigortası da kişinin meskenine deprem dolayısıyla gelecek hasarları yani kişisel menfaatini temin etmek amacıyla getirilmiş olan sigortalardır.

Zorunlu sigorta uygulaması tanımda da belirtildiği üzere kamu yararını ve genellikle soysal bir amacı gerçekleştirmek üzere yapılan bir uygulamadır. Bu amaçlar milli servetin korunması, toplumsal güvenliğin ve faydanın sağlanması ve belli rizikolara maruz kalanların korunması şeklinde sıralanabilir.

Zorunlu sigortalardan beklenen sosyal amacın ve kamu yararının gerçekleşebilmesi için bu sigortaların sürekliliğinin sağlanması zorunludur. Bu sigortalar sigortalı ile sigortacı arasında yapılan süreli bir akde dayandığı için bu sürenin dolmasıyla ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla sigortanın sürekli olarak yenilenmesi gerekmektedir.

Zorunlu sigorta uygulamasında sürekliliğin sağlanabilmesi için de bir takım müeyyidelerin konulması şarttır. Genel olarak uygulanan müeyyideler İzin Ruhsat /Yetki Belgesi Verilmemesi veya İptali, Faaliyetten Men ya da Faaliyeti Durdurma, Hukuki İşlemin Yapılamaması, Ceza ve Tazminat şeklindedir (Koyuncu, 2003: 10). Türkiye’de sayılan bu müeyyideler maalesef zorunlu sigortaların amacına ulaşması için yeterli değildir. Bunun için daha etkin denetim mekanizmalarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Bir başka açıdan zorunlu sigortalar, kişileri kanunen sigorta sözleşmesi yapmaya zorladığı için bir anlamda sözleşme özgürlüğüne müdahale niteliğindedir. Ayrıca tarafların sözleşme içeriğini diledikleri gibi belirleme olanakları da mevcut değildir. Çünkü bu sigortaların genel şartları ve uygulanacak tarifeler Hazine Müsteşarlığı bünyesinde bulunan Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir.

4. Zorunlu Tarım Sigortası Uygulamasının Nedenleri

Türkiye’de toplam nüfusun %30 u tarımla iştilig etmekte ve milli gelirden %10 civarında bir pay almaktadır. Sigorta sektörünün prim üretimi 4,5 milyar dolar civarında iken bunun içinde tarımın payı binde 5 dolayındadır. Ayrıca tarıma elverişli arazi toplamı 29 milyon hektar iken bu arazilerin sigortalılık oranı %1’ler civarındadır (Akın, 2005: 290).

Tablo: 1
Sigorta Kollarının Prim Üretimi İçindeki Payları

Sigorta Branşları	2001	2002	2003	2004	2005
Yangın	17,59	17,90	16,51	15,26	14,26
Nakliyat	4,29	4,37	3,90	3,91	3,64
Trafik	9,86	11,14	11,47	14,25	14,97
Kaza	31,88	29,30	30,35	31,16	32,86
Ferdi Kaza	2,03	2,10	2,14	2,47	3,02
Kredi	-	0,01	0,02	0,04	0,06
Hukuksal Koruma	-	0,08	0,11	0,23	0,25
Mühendislik	4,82	5,02	4,16	3,89	4,04
Tarım	0,34	0,42	0,41	0,44	0,63
Sağlık	10,85	11,26	10,30	9,84	10,08
Hayat	18,35	18,41	20,66	18,50	16,20
TOPLAM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: <<http://www.hazine.gov.tr/SDK2005/doc/rapor2.pdf>>, (31.10.2006).

Şekilde de görüldüğü üzere tarım sigortaları toplam prim üretimi içindeki %0,63 payla 11 sigorta kolu içinde 9. sırada yer almaktadır.

2005 yılında hayat ve hayat dışı kollarında kesilen toplam poliçe sayısı 29.281.654 adet olup, tarım kolunda 2005 yılında kesilen poliçe sayısı 150.663 adettir. Bu veriler ışığında Türkiye’de toplam nüfusun %30’nun tarımla iştilig etmesi demek bu kişilerin geçimlerini tarımsal faaliyetlerden sağladığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla çiftçilerin ürünlerine gelecek hasarlar sonucunda hem milli servetimiz ortadan kalmış olacak hem de çiftçiler gelir kaybına uğrayacaklardır.

Türkiye’de yıllardır sosyal devlet anlayışı çerçevesinde, oluşan doğal afet hasarları devlet tarafından tazmin edilmeye çalışılmıştır. 2090 Sayılı Kanun ile doğal afetlerden zarar gören çiftçilere yapılacak yardımlar ve yine yöresel olarak hasara yol açan doğal afet zararlarını karşılamak için yapılacak yardımları içeren özel kanunlar çıkarılmıştır. 17 Ağustos depreminden sonra çıkarılan 587 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile devlet ilk defa doğal afet zararlarının teminini zorunlu sigorta yoluyla sağlamıştır.

Devlet doğal afetlerden oluşan zararları vergilerle finanse ettiği için tüm ülke halkı bu zarara katlanmak durumunda kalmıştır ve katlanmaktadır. Tarım sigortaların zorunlu hale getirilmesiyle doğal afet zararlarının temini zorunlu sigorta yoluyla sağlanmış olacak ve bu zararların tümünün ülke halkına fatura edilmesi yarı yarıya engellenmiş olacaktır. Çünkü getirilen yeni sistemle devletin primlerin %50 sini karşılaması esası getirilmiştir.

Tarımsal sigorta havuzu sigortacılık piyasasına teknik yardım ve kapasite sağlayabilecek ve daha da önemlisi devletin mali açığını sınırlamak ve aşırı tarımsal risklere maruz kalmamasını garantilemek için kullanılabilir (Mahul, 2005: 303).

Kamu yararı açısından konu ele alındığı takdirde doğal afet zararları karşısında toplumsal çöküntünün yaşanmaması, milli servetin ve oluşacak hasarların tazmininde daha az kaynak ayrılabilmesi ve daha da önemlisi nüfusun %30’nun uğrayacağı gelir kaybının önlenmesi için zorunlu tarım sigortası uygulaması gereklidir.

Zorunlu sigorta uygulamasının başarılı olabilmesi için gerekli olan diğer bir faktör bu sigortaların sürekliliğinin sağlanmasıdır. Tarım sigortalarında bu sürekliliğin sağlanması için bir takım tedbirler alınabilir. Bu bağlamda; sigorta yaptırmayanların 2090 Sayılı Kanun kapsamındaki doğal afet zararlarının tazmininden yararlanamaması, devletin sağladığı ucuz kredilerden faydalanamaması ve yine destekleme alımlarından yararlanamaması ile doğrudan gelir desteğinden mahrum bırakılması gibi müeyyideler getirilebilir.

5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanununa göre tarım sigortalarında standart poliçe uygulamasının yapılacak olması, bu sigortanın zorunlu sigorta uygulaması ile örtüşmesini sağlamaktadır. Çünkü zorunlu sigorta uygulamasında tarafların sözleşmenin içeriğini belirleme hakları bulunmamaktadır. Aynı durum tarım sigortaları için de geçerli hale gelmiştir. Bu durum zorunlu sigorta uygulamasını kolaylaştıran bir faktördür.

Daha önce de ifade edildiği üzere, yeni tarım sigortaları sisteminde Türkiye 23 tehlike bölgesine, ürünlerde hassasiyetlerine göre 10 farklı gruba ayırdığı ve bu nedenle 230 çeşit fiyatın uygulandığı bir tarife sistemi mevcuttur. Zorunlu sigortalar için uygulanan sistem de tanzim edilmiş yani devletin ilgili organlarınca belirlenmiş olan tarifedir. Sigorta şirketleri belirlenen bu tarife üzerinden fiyatlandırma yapacaklardır. Bu faktör de tarım

sigortalarının zorunlu sigorta olarak uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Zorunlu tarım sigortası uygulamasına geçilmeden önce yapılması gereken birtakım çalışmaları şöyle sıralamak mümkündür:

Öncelikle bu uygulamaya geçilmeden önce zorunlu tarım sigortası uygulaması hakkında üretici örgütlerinin görüşleri mutlaka alınarak işbirliği sağlanmalıdır.

Tarım sigortalarının yaygınlaşması, üreticilerin sigorta alternatifleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları ve karşı karşıya oldukları riskleri objektif olarak değerlendirememeleri gibi nedenlerle her zaman zor olmaktadır. Nitekim Türkiye’de de tarım sigortaları alanında yapılmış çeşitli çalışmalarda elde edilen bulgular, üreticilerin tarım sigortaları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ve sigortanın karşılaştıkları zararları gidereceği yönündeki güvensizliklerinin önemli düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Henüz yeterince yaygın bir uygulaması olmayan tarım sigortaları, üreticiler için bir yenilik olduğundan, onların gözünde belirli düzeydeki riski de içermektedir (Dinler, 2000).

Tarım kesiminin devletin yıllardır sürdürdüğü doğal afet yardımlarını sigortanın bir alternatifi olarak görmesi ve çiftçilerin sigorta konusundaki kaderci yaklaşımları zorunlu sigortaya soğuk bakmalarına sebep olabilir. Bu iki sebebin ortadan kaldırılabilmesi için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, üniversiteler ile Ziraat Odaları Birliği çiftçinin sigortaya olan bakış açısını değiştirmek ve bunun bir gereklilik olduğunu anlatabilmek amacıyla işbirliği içinde eğitici faaliyetler düzenlemelidirler.

Bitkisel ürünlerde hasarın yapısı çok karmaşık olup, aynı hasar bölgesinde hasarın büyüklüğü, sıklığı, hasarlı alanlar, ürün çeşitleri, toprak ve iklim koşullarına bağlı olarak büyük farklılık gösterebilir (İçer, 2003). Getirilen bu yeni sistemde Türkiye 23 tehlike bölgesine ve ürünler de hassasiyetlerine göre 10 farklı gruba ayrılmıştır. Buna bağlı olarak 230 çeşit fiyatın uygulanması öngörülmüş olsa da zorunlu sigortaya geçişte yukarıda sayılan faktörler yeniden göz önüne alınarak buna göre risk haritası ve prim tarifesi yeniden belirlenmelidir.

Sigortacılık sektöründe en büyük sorunlardan biri primlerin tahsilâtı sorunudur. Şüphesiz tarım kesiminin gelirinin düşük olması tarım sigortalarında da bu sorunla karşılaşılmasına neden olacaktır. Devletin sigorta priminin %50’sini finanse etmesi ve zorunlu sigorta uygulaması, prim fiyatlarının düşmesine sebep olacaktır. Ayrıca bitkisel ürün sigortasında primin sadece %10’nun, diğer sigortalarda da %25’inin peşin, kalan bakiyenin 5 taksitle bölünmesi primlerin tahsilâtı sorununu büyük ölçüde giderecektir.

Zorunlu tarım sigortası uygulamasında sürekliliğin sağlanması için getirilecek müeyyidelerin yasal bir dayanağa kavuşması gerekir. Sigorta yaptırmayanlara uygulanacak müeyyideler yasa ile düzenlendiği ve etkin bir denetim mekanizması getirildiği takdirde uygulamanın sürekliliği sağlanmış olacaktır.

Zorunlu tarım sigortası uygulamasına geçilmeden önce tarım sigortaları kolunda poliçe kesme yetkisi olan sigorta şirketleri acente ağlarını ilçelere kadar genişletmelidirler. Sigorta yaptıracak olan çiftçiler sigorta şirketlerine ulaşmakta herhangi bir zorlukla karşılaşmamalıdır.

Hasar oluştuğu takdirde hasarın zamanında incelenebilmesi ve biran önce tazmin edilebilmesi için yeterli sayıda eksperin bulunması şarttır. Ziraat mühendisleri, teknikerleri ve veterinerler eksper olarak yetiştirilmeli hatta ziraat ve veterinerlik fakültelerinde sigortacılık ve tarım sigortaları zorunlu ders olarak okutulmalıdır.

5. Sonuç

Zorunlu tarım sigortası uygulanan gelişmiş ülkelerde devletin prim sistemine katkısı çok yüksek düzeyde; Amerika'da %50, Fransa'da %70, Japonya'da %75, Almanya'da %65 oranlarındadır (Oyan, 2005).

A.B.D., Japonya, Kanada, Seylan, Yeni Zelanda ve Brezilya gibi ülkelerde bitkisel ürünler bütün risklere karşı tek bir poliçe ile sigortalanabilmektedir. Örneğin; A.B.D.'de uygulanmakta olan Hava Durumu Sigortası ile yağmur ve sıcaklıkla bağlantılı 4 tehlike teminat altına alınmaktadır. Bunlar; aşırı yağış, yetersiz yağış, çok yüksek sıcaklıklar ve çok düşük sıcaklıklardan oluşan riskler olup, öngörüye dayalı metotlar kullanılarak riskin kabulü ve fiyatlandırması gerçekleştirilmektedir (Erişkon, 2006: 165). Japonya, Brezilya ve Seylan'da "all risk" (tüm riskler) sigorta uygulaması zorunlu iken, A.B.D. ve Kanada'da ise bu uygulama isteğe bağlıdır. Bütün tehlikeleri kapsayan ürün sigortalarının uygulandığı ülkelerde tarım sigortaları devlet tarafından desteklenmektedir (Demir, 2003).

5363 Sayılı Kanun ve bu kanun kapsamında TARSİM A.Ş.'nin kurulması ve %50 oranında devlet desteğinin sağlanmış olması Türkiye'de tarım sigortaları konusunda atılmış çok önemli bir adımdır. Kanunun Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmesi nedeniyle sonuçları henüz tam anlamıyla alınamamıştır.

Nüfusun %30'nun gelirini tarımsal faaliyetlerden elde ettiği Türkiye'de bu kesimin gelir kaybının önlenmesi açısından tarım sigortalarının zorunlu olması büyük önem taşımaktadır. Çiftçilerin gelir kayıplarındaki dalgalanmaların sigorta aracılığı ile önlenmesi sonucunda; kırsal kesimin refah düzeyinde bir yükselme, tarımsal teknolojide gelişme, tarım sektörüne sağlanan kredilerin geri dönüş riskinde bir azalma meydana gelecektir (Yazıcı, 1995: 39).

Zorunlu sigortaların özellikleri göz önüne alındığında tarım sigortalarının büyük oranda bu özelliklerle örtüştüğü ortaya çıkmaktadır. Bu uygulamanın önündeki en büyük engel çiftçilerin gelir düzeyinin düşük olması ve sigortacılığa yaklaşımları nedeniyle

gösterecekleri dirençtir. Ancak bu da eğitici faaliyetlerle ve uygulamanın sonuçlarının zaman içinde ortaya çıkmasıyla ortadan kaldırılabılır.

Türkiye’de doğal afet zararları yıllardır devlet tarafından finanse edilmiştir. Zorunlu sigorta uygulaması ile kamu yararı açısından devlet bu yükünün bir kısmını sigorta sistemine transfer edebilecek ve 5254 ve 2090 sayılı kanunlar ile devletin tarım kesimine aktardığı kaynak israfının önüne geçilmiş olacaktır (Perkin, 2003).

Zorunlu tarım sigortası uygulamasıyla bu alanda görev alacak tahmini işgücü ihtiyacı (Dinler, 2005);

- Tarım ürün sigortaları konusunda ziraat mühendisi: 4200–4600,
- Çiftlik hayvanları sigortaları konusunda görev alacak veteriner hekimlerin sayısı: 2600–2900,
- Sigortacı ihtiyacı (Merkez, Bölge, Acente): 1200–1300,
- Sorumluluk sigortaları konusunda görev alacak gıda mühendisi sayısı: 1100-1400,
- Toplam yeni işgücü: 9100–10200

olarak tahmin edilmektedir. Böylelikle bu kanunun uygulanmasıyla birlikte kısmen de olsa yeni istihdam alanları yaratılmış olacaktır. Önümüzdeki yıllarda bu sistemin alt yapısı hazırlanarak ve üretici birliklerinin de görüşü ve işbirliği sağlanarak en azından pilot bölge uygulaması ile aşama aşama zorunlu tarım sigortası uygulamasına geçilmelidir.

Türkiye’nin A.B.’ye uyum sürecinde, üye ülkelerin rekabet seviyelerinin birbirleriyle eşit düzeye getirilmesi için oluşturulan mali fonlardan, Türk sigorta sektörünün de etkin ve verimli bir şekilde kullanmasının sağlanması önem arz etmektedir. Özellikle, sigortalı sayısının artırılması için üyelik öncesinde sektörün ihtiyaç duyduğu fonların, sübvansiyonların ve koruyucu önlemlerin tespit edilmesi ve diğer ülkelerin A.B. üyelik sürecinde olduğu gibi, Türkiye’de de kullanılarak sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle zorunlu tarım sigortası uygulamasıyla 2,7 milyon kayıtlı çiftçinin sigorta kapsamına alınması Türkiye’de sigortalı sayısının yaklaşık %10 oranında artmasını sağlayacaktır. Tarımda ve tarım dışında sigorta uygulamaları gelişmiş ekonomilerin ve toplumların uyguladıkları öncelikli temel politikalarındandır. Bu Türkiye için de geçerli olmalıdır. Artık ülkelerin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesinde sigortacılık sektörünün ülke ekonomisi içindeki payı da göz önüne alınmaktadır. Bu açıdan Türkiye sigortalı sayısını artırmak için tarım ve tarım dışındaki sigorta kollarında gerekli tedbirleri almalıdır.

Kaynakça

- Akın, Buminhan (2005), “Dünyada ve Türkiye’de Tarım Sigortacılığı”, Suna Oksay (der), *TSRSB Doğal Afet Riskleri İçin Sigorta ve Reasürans 1.Uluslararası Sigorta Sempozyumu*: Konuşma içinde, İstanbul, Aralık, 290.
- Bora, A. Bülent (2006), “Devlet Destekli Tarım Sigortalarında Başarılı Bir Başlangıç Yapıldı” *Sigortacı Gazetesi*, 334(10), 30.
- Bora, A. Bülent (2006), “Tarım Sigortasında Yeni Dönem: Devlet Destekli Tarım Sigortası Sistemi”, *Reasürör Dergisi*, 61(7), 7.
- Demir, Alkan (2003), “Tarım sigortası”
<<http://www.aeri.org.tr/bakis4/Tarimsal%20Sigorta.pdf>>, 01.07.2007.
- Dinler, Tanfer (2000), “Tarımda Risk Yönetimi ve Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamaları”, *TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası 5. Teknik Kongresi*, Ankara, <<http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/6tk05/061tanferdinler.pdf>>, 28.06.2007.
- Dinler, Tanfer (2005), “Ülkemizde Tarım Sigortalarının Mevcut Durumu ve AB Sürecinde Yapılması Gerekenler”, *Sunum*, Selçuk Üniversitesi, Aralık 2005.
- Erişkon, A.Devrim (2006), *Sigortacılıkta Alternatif Risk Finansman Yöntemleri*, Ceyma Matbaacılık, Temmuz, İstanbul.
- Işık, Mürşit (2005), *Sigortacılık Mevzuatı ve Reasürans İşlemleri*, Atlas Kitabevi, Ekim, Konya.
- İçer, Necati (2003), *Tarım Sigortası*, <<http://www.ankara-tarim.gov.tr/diger/sigorta/sigorta3.htm>>, 16.06.2007.
- Koyuncu, İ.Serdar (2003), “Türkiye’de Zorunlu Sigortalar ve Tarım Ürünlerinin Doğal Afet Zararlarına Karşı Himayesinde Zorunlu Sigortanın Uygulanabilirliği”, *Reasürör Dergisi*, 49(7), 10.
- Mahul, Olivier (2005), “Orta ve Az Gelirli Ülkelerde Tarım Risk Finansmanı: Zorluklar ve Fırsatlar” Suna Oksay (der), *TSRSB Doğal Afet Riskleri İçin Sigorta ve Reasürans, 1.Uluslararası Sigorta Sempozyumu*, Konuşma içinde, İstanbul, Aralık, 303.
- Oyan, Oğuz (2005), “Tarım Sigortası Çiftçiye Güvence mi?”
<http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_Gazete/Oyan_17Haz05.pdf>, 26.06.2007.
- Perkin, Adil Yüksel (2003), “Tarım Sigortası”, <<http://www.ankara-tarim.gov.tr/diger/sigorta/sigorta.htm>>, 25.06.2007.
- T.C. Başbakanlık, Hazine Müsteşarlığı,
<<http://www.hazine.gov.tr/SDK2005/doc/rapor5.pdf>>, 30.07.2007.
- Tarım Sigortaları Havuzu, <<http://www.tarsim.org.tr/kanun.php>>, 30.07.2007.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği,

<http://www.tzob.org.tr/tzob/tzob_haber/Tarim_sigortasi.htm>, 30.07.2007.

Yazıcı, Selamet (1995) *Türkiye’de Tarım Sigortasının Önemi ve Geliştirme Yolları*, Milli Reasürans A.Ş Yayınları, Ankara.

